

NEMOCNIČNÍ LISTY

Duben 2026

ÚVODNÍ SLOVO

První dubnový den má v historii Nemocnice Kyjov mimořádný význam. Právě **1. dubna 1946** se po náročném období poválečné obnovy znovu otevřely její dveře pacientům. Myšlenka na vybudování nemocnice v Kyjově je však ještě mnohem starší. Objevila se již **na počátku 20. století**, kdy tehdejší starosta města **MUDr. Joklík** inicioval založení základního fondu pro zřízení okresní nemocnice. Obecní zastupitelstvo tehdy rozhodlo, že Kyjov by měl mít vlastní nemocnici. Plány na její vybudování však přerušila **první světová válka**, která tyto původní záměry na čas odsunula.

V letošním roce si připomínáme **80 let od znovuotevření nemocnice v roce 1946**. Dubnové číslo Nemocničních lis-

tů proto přináší nové pohledy na její počátky a první poválečné roky. Na jejich přípravě se podílel **Milan Moudrý, student žurnalistiky**, který prošel řadu historických pramenů a archivních materiálů. Využil například **Kroniku města Kyjova, paměti primáře Strýčka, archiv Vlastivědného muzea Kyjov, Moravský zemský archiv v Brně** i materiály **MUDr. Jiřího Dunděry**. Díky této práci se podařilo shromáždit zajímavé podklady, prostřednictvím nichž můžete nahlédnout do historie tohoto zdravotnického zařízení a připomenout si okolnosti jeho vzniku i poválečného znovuzrození.

Výroční rok je zároveň příležitostí setkat se a sdílet společnou historii ne-

mocnice s veřejností i s těmi, kteří v ní pracovali nebo pracují dnes. Srdečně proto zveme současné i bývalé kolegy, stejně jako širokou veřejnost, na **Den otevřených dveří Nemocnice Kyjov**, který se uskuteční v sobotu **13. června 2026**. Návštěvníci budou mít možnost nahlédnout do prostor nemocnice, poznat její současnou podobu a zároveň si připomenout cestu, kterou za osm desetiletí urazila.

Věříme, že připomínání těchto momentů pomáhá lépe porozumět tomu, na jakých základech dnešní nemocnice stojí – a že historie může být inspirací i pro její další rozvoj.

1908–1939

Myšlenka na vybudování nemocnice v Kyjově se objevila již na počátku 20. století. V roce 1908 inicioval tehdejší starosta města, MUDr. Joklík, založení základního fondu pro zřízení okresní nemocnice s počáteční částkou 20 000 korun. Tento krok byl symbolicky spojen s oslavami šedesátého jubilea vlády císaře Františka Josefa I., při nichž se obecní zastupitelstvo usneslo právě na založení tohoto fondu. Již tehdy tedy existovala jasná představa, že Kyjov by měl mít vlastní nemocnici, která by sloužila nejen městu, ale i širšímu okolí. První světová válka bohužel všechny tyto původní plány zmařila.

Otázka zřízení nemocnice se znovu výrazněji otevřela na konci dvacátých let. V roce 1929 byl na schůzi okresního zastupitelstva předložen návrh okresního výboru, aby byla v Kyjově zřízena okresní nemocnice s infekčním, interním a chirurgickým oddělením. Samotná myšlenka přitom nebyla nová – město ji považovalo za přirozené vyústění svých dlouhodobých snah o modernizaci. Ty začaly například stavbou vodovodu a měly pokračovat vybudováním soustavné kanalizace. Zřízení nemocnice bylo vnímáno jako další důležitý krok v rozvoji města a zlepšení životních podmínek obyvatel. V té době byl totiž Kyjov v naléhavých případech odkázán na nemocnice v Brně nebo v Uherském Hradišti. Tyto nemocnice byly přitom od Kyjova poměrně vzdálené a často tak přeplněné, že musely pacienti buď propouštět, nebo nechat ležet na chodbách a v postelích po dvou.

Podle svědectví pamětníků měl hlavní zásluhu na realizaci výstavby tehdejší starosta města Matěj Urban. Je namístě zmínit také zásluhy doktora Václava Bumby, který významně přispěl k prosazení stavby okresní nemocnice v Kyjově a za své zásluhy později obdržel čestné občanství města.

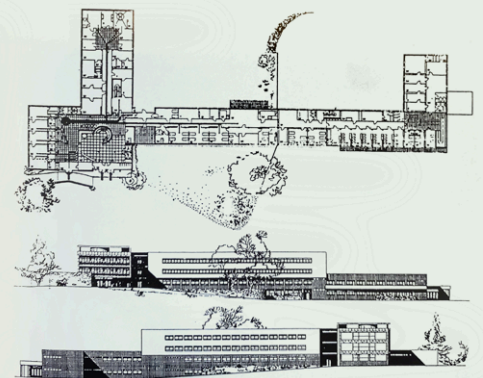
Přestože zeměměřičské práce byly prováděny již v letech 1933 a 1934, rozhodující impuls postavit nemocnici přišel v roce 1938, kdy okresní úřad oznámil obci, že v rámci doplnění sítě nemocnic má být okresní nemocnice zřízena také v Kyjově. Pro toto rozhodnutí hovořila především centrální poloha města, dobré dopravní spojení a zároveň značná vzdálenost od nejbližších nemocnic, které byly navíc často přeplněné. Svou roli hrály také nepříznivé zdravotně-sociální poměry v okrese, které vyžadovaly dostupnější zdravotnickou péči.

Kyjovským radním představil v témže roce svůj projekt tehdy šestatřiceti-

letý architekt a nadšený funkcionalista Bedřich Rozehnal. Prostor nemocnice řešil v návrhu jako městečko s centrálním náměstím, propojenými pavilony, parkovou úpravou prostoru, velkými vstupními vestibuly, tichými zákoutími, promyšlenými komunikačními a funkčními vazbami s pomocnými provozy a obytnými budovami. Ovlivněn švýcarsko-francouzským urbanistickým architektem Le Corbusiérem použil v projektu prvky jako jsou domy na pilotech, pásová okna, prostorná spirálová schodiště a průhledy, které dávají interiéru dostatek světla. Rozehnal trávil spoustu času konzultacemi s lékařskými specialisty, aby se dobral co nejlepšího řešení interiérů. S vědomím zásadní role času v chodu nemocnice zároveň věnoval ve svém návrhu velkou pozornost vzájemným vazbám jednotlivých provozů – každá vteřina se počítá. Pro nemocnici vybral jednoduché a snadno udržovatelné materiály. Kromě kyjovské nemocnice projektoval řadu dalších zdravotnických zařízení – nemocnice v Třebíči a Hodoníně, pavilony v Kroměříži a Dětskou klinickou nemocnici v Brně.

V následujícím roce 1939 pak probíhala samotná výstavba nemocničního areálu. Komise se rozhodovala mezi čtyřmi lokalitami, kam nemocnici umístit. Rozhodla se nakonec pro pozemek nad židovským hřbitovem při okresní silnici Žarošice – Kyjov. Zaměření pozemku provedl zdejší inženýr František Křivánek, zaknihování advokát Vladimír Broček.

Tempo výstavby bylo zpočátku usilovné. Byl vybudován chirurgický pavilon nákladem 19 410 000 korun, interní pavilon za 7 250 000 korun a izolační pavilon za 3 226 000 korun. Součástí areálu se stala také budova pro řádové sestry (dnes plicní oddělení) a obytný dům pro ředitele, správce a operačního zřízence. Již o rok dříve, v roce 1938, byla postavena hlavní vrátnice. Výstavba nemocnice si vyžádala i řešení technické infrastruktury. Pro odpadní vody měl okres zřídit samostatný odpadní kanál podél železniční trati, případně se napojit na městskou kanalizaci. Městští představitelé nakonec rozhodli o vybudování kanalizace v ulicích Smetanova a Riegrova.

1940–1949

Události čtyřicátých let znamenaly pro kyjovskou nemocnici období těžkých zkoušek, ale také postupné obnovy a dalšího rozvoje. Ve válečných letech výstavba vážla a v roce 1942 převzali stavbu do svých rukou němečtí okupanti. O rok později zde zřídili polní lazaret pro potřeby wehrmachtu. Budovy byly natřeny šedozelenou barvou a celý areál působil ponurým dojmem. (O nátěru nemocnice se zmínili dokonce Voskovec s Werichem ve své zahraniční relaci z Ameriky.) Nacisté mimo jiné poškodili a povalili řadu náhrobků v přilehlém židovském hřbitově. Pohřby na hřbitově přitom probíhaly nejspíš až do deportací v lednu 1943. Na začátku dubna 1945, když se fronta přiblížila k městu, začali Němci lazaret evakuovat. Evakuace však měla spíše charakter systematického drancování. Co bylo možné odvézt, to odvezli – například nemocniční nábytek, lůžka či prádlo, které odjíždělo na čtrnácti nákladních automobilech. Vše, co nestačili odvézt, ničili a zanechávali za sebou spoušť.

Během bojů o Kyjov byla nemocnice těžce poškozena. Areál zasáhlo celkem třiatřicet přímých dělostřeleckých zásahů a právě nemocniční budovy patřily k nejvíce poničeným objektům ve městě. Nejvíce utrpěla hlavní nemocniční budova – tlakem výbuchů byla vyražena všechna okna, poškozeny byly vnější i vnitřní omítky, zničeny dveře, nábytek i velká část přístrojového vybavení. Celková škoda byla odhadnuta na patnáct milionů korun. Nemocnice navíc sehrála významnou roli i v samotných bojích o město. Německé jednotky si zde vytvořily jeden z opěrných bodů obrany, odkud mohly řídit minometnou a kulometnou palbu na směry Strážovice, Svatobořice i Milotice.

Po skončení bojů bylo nutné provést rozsáhlé opravy, aby mohla nemocnice znovu plnit svou funkci. Obnova si vyžádala značné úsilí a trvala téměř rok. Teprve po jedenácti měsících byla nemocnice opravena natolik, aby mohla být 1. dubna 1946 oficiálně zprovozněna.

Areál byl nově oplocen drátěným plotem a 1. dubna byla otevřena interní a chirurgická oddělení. Nemocnice tehdy disponovala 294 lůžky. Primářem chirurgického oddělení byl ustanoven Dr. Drobný s jedním sekundárním lékařem, zatímco interní oddělení vedl Dr. Doubrava. Provoz byl zpočátku velmi obtížný, protože chyběl zkušený ošetřující personál, lékařské nástroje, vozidla i lůžkoviny. Nedostatek odborníků panoval v celé republice, ale situace se po-

stupně zlepšovala – koncem roku 1946 bylo v nemocnici šest sekundárních lékařů, zatímco v roce 1947 zde pracovalo lékařů již šestnáct. Nemocnice doplnila také ústavní lékařku, kancelářský a pomocný personál.

Nemocnice začala plnit důležitou roli v každodenním životě regionu. Průměrně bylo denně přijímáno kolem dvaceti pacientů. V roce 1946 zde proběhlo 299 porodů, takže se téměř každý den narodilo jedno dítě. Porodnici v této době začalo vyhledávat stále více žen. Současně se rozvíjela také preventivní zdravotní péče – rentgenologicky byli vyšetřeni všichni žáci opouštějící školu a doktorka Pacasová se věnovala zubnímu ošetření školní mládeže.

V roce 1947 se nemocnici dostalo velké cti, když při své návštěvě Kyjova 22. dubna zavítal do nedávno otevřených pavilonů prezident Edvard Beneš s manželkou a doprovodem. Nemocnicí ho provázal tehdejší ředitel Josef Drobný.

V poválečném období došlo k nadměrnému promoření populace infekčními nemocemi. Infekční pavilon byl tehdy mezi zdravotníky známý pod názvem „Dábelské ostrovy“ – k budově totiž v té době ještě nevedl chodník ani příjezdová cesta, a pacienti se tak museli nést na nosítkách přes kaluže.

Další rozvoj nemocnice pokračoval i na konci desetiletí. V roce 1948 byl zřízen samostatný gynekologicko-porodnický primariát, který byl oddělen od chirurgického oddělení, i když byl zatím

umístěn ve třetím poschodí chirurgického pavilonu. Celkový počet lůžek se zvýšil na 357. V nemocnici pracovalo čtrnáct lékařů a primářem byl nadále doktor Drobný. Střední zdravotnický personál tvořilo 59 pracovníků. Současně pokračoval i stavební rozvoj areálu – byla postavena obytná budova pro lékařský personál, hospodářská budova a objekt pro lékařsko-technický personál. Přibyly také skleníky, altánek a byl vydlážděn chodník vedoucí k nemocnici. Tyto změny postupně vytvářely z kyjovské nemocnice modernější zdravotnické zařízení, které mohlo lépe sloužit obyvatelům celého regionu.

1950–1959

Padesátá léta znamenala pro kyjovskou nemocnici období rozšiřování, postupné specializace zdravotní péče a změn v organizaci jednotlivých oddělení. V únoru 1950 bylo otevřeno samostatné oddělení pro choroby ušní, krční a nosní, přičemž jeho lůžka byla vyčleněna z původního chirurgického oddělení. Gynekologicko-porodnické oddělení se v listopadu téhož roku přestěhovalo do nově vybudovaného samostatného pavilonu s kapacitou 82 lůžek. Do vlastního pavilonu se přesunulo také dětské oddělení, které disponovalo 67 lůžky. V prostorách uvolněných po porodnickém oddělení se začal budovat kojenecký ústav. Plicní oddělení bylo otevřeno v únoru 1951, což souviselo především s léčbou tuberkulózy, která byla v té době závažným zdravotním problémem. (Přesto v tomto roce zemřelo na tuberkulózu již „jen“ 22 osob.) Oddělení bylo umístěno v bývalé budově pro řádové sestry, které v té době čelily politickému tlaku socialistického zřízení. V květnu 1951 byla otevřena také oční ambulance. Celkový počet lůžek v nemocnici tehdy dosáhl 456, přičemž zde

pracovalo 31 lékařů a 103 pracovníků středního zdravotnického personálu.

Z hlediska personálního obsazení nedošlo u lékařů k výrazným změnám, přesto byli lékaři značně přetížení a vysoké pracovní tempo někdy vedlo k tomu, že kvantita poskytované péče byla na úkor její kvality. Na nemocnici byly totiž kladeny stále větší nároky. V průběhu jednoho roku bylo léčeno celkem 14 493 případů, zemřelo 199 pacientů a uskutečnilo se 1029 porodů. Denně bylo přijímáno v průměru 39 nemocných, průměrná ošetřovací doba činila deset dní. Ambulance ošetřily 16 948 pacientů a v nemocnici pracovalo celkem 236 zaměstnanců. Ke konci roku měla nemocnice čtyři primariáty – chirurgický, interní, dětský a ženský – dva ordinariáty (zubní a ušní), dále primariát pro léčbu tuberkulózy jako odbočku nemocnice v Uherském Hradišti, pobočku kojeneckého ústavu oblastní nemocnice v Gottwaldově a stanici pro nedonošené děti. Celkový počet personálu dosáhl 531 osob.

Rok 1951 byl pro české zdravotnictví přelomový, vláda v červenci to-

tiž zavedla sjednocené zdravotnictví a převzala tak veškerou péči o zdraví lidu ve státě. Byly vytvořeny Okresní ústavy národního zdraví, které spojily v každém okrese činnost praktických a odborných lékařů, zubních odborníků i lůžkových částí nemocnice. Ve větších závodech se zřídily závodní ordinace. Závodní zdravotní střediska fungovala například ve sklárnách Moravia, kde pracoval lékař i dentista, a ošetřovací stanice byla ve Šroubárně.

V roce 1952 bylo v okresní nemocnici nově zřízeno dermatovenerologické oddělení. Organizace zdravotnické správy byla tehdy poměrně rozsáhlá. Zástupcem a vedoucím lůžkové části nemocnice byl Josef Bednář, ředitelem okresního ústavu národního zdraví Jan Jurenka a vedoucím prevence Josef Soldán z interního oddělení. Správu administrativy zajišťoval Josef Ušel. K oddělení pro tuberkulózu byla připojena dosud samostatná poradna pro toto onemocnění. Současně došlo k úpravě zdravotních obvodů v okolí Kyjova. První obvod Kyjov I., zahrnující asi 6 200 obyvatel, vedl doktor Miloslav Daněk.

Druhý obvod Kyjov II. zahrnoval obce Čeložnice, Hýsly, Kostelec, Moravany a Žádovice s přibližně 3 600 obyvateli a jeho lékařem byl doktor Jan Kudrna. Třetí obvod Kyjov III. tvořily obce Bohuslavice, Boršov, Bukovany a Sobůlky s asi 3 500 obyvateli, kde působil doktor Jaroslav Slabák. V nemocnici bylo také zřízeno logopedické oddělení pro děti s poruchami řeči.

Rozšiřování nemocnice pokračovalo i v dalších letech. Od 1. ledna 1954 bylo otevřeno neurologické oddělení s kapacitou 27 lůžek. Z části uvolněných prostor chirurgického oddělení vzniklo ortopedické oddělení s 30 lůžky, jehož primářem byl doktor Josef Zavřel. V nemocnici byla rovněž zřízena moderní transfuzní stanice. Kojenecký ústav měl stanici pro nezralé děti, která byla povýšena na krajské pracoviště a fungovala jako pobočka kojeneckého ústavu v Gottwaldově.

Další rozvoj přinesl rok 1955. Od 1. ledna bylo v nemocnici zřízeno pa-

tologicko-anatomické oddělení a od 1. dubna také oddělení rentgenologické. Nemocnice již tehdy disponovala třinácti primariáty, státním kojeneckým ústavem, transfuzní stanicí i ústřední laboratoří. V průběhu těchto let se také výrazně zvýšila kapacita nemocnice – počet lůžek se ve srovnání s dřívějším obdobím zdvojnásobil, což odráželo rostoucí význam kyjovské nemocnice pro celý region.

Lékaři si v této době museli projít kádrovými prověrkami, a mnoho z nich prověřeno nebylo. Jedním z těchto byl tehdejší primář rentgenologického oddělení Fojtů, který se zasloužil o vybudování radiodiagnostického oddělení a publikoval několik vědeckých prací. Primář neurologického oddělení Smrž, výborný diagnostik a taktéž autor vědeckých prací, také neprošel. Tomu bylo při prověrce vytýkáno, že si “žije jako baron”, “má tři pokoje” a jeho “politická angažovanost je nulová”.

V padesátých letech byla kyjovská

nemocnice obklopena velmi živým a téměř venkovským přírodním prostředím. Mezi dětským a chirurgickým oddělením se ještě někdy po roce 1955 naposledy zasévala pšenice a za dětským oddělením byl již několik let vysazen mladý smrkový a borový porost, který u plotu přecházel v malý lesík. Tento prostor byl plný života – pohybovala se zde hejna koroptví, bažantů a křepelky a v lesíku hnízdilo zpěvné ptactvo. V areálu se také vyskytovalo velké množství ježků, takže při nočních cestách k pacientům bylo obtížné na některého nešlápnout. Personál někdy chodil k nemocnici zadní, tzv. přírodní cestou dírou v plotě – stejným způsobem prý dříve chodil i primář Uhlíř. Celý areál tak měl v té době výrazně přírodní a téměř venkovský ráz.

*Pod strážovským kopcem
na zeleném poli zámek stojí,
nevozijá tam pánů,
vozijá tam lidí,
co ich srdce bolí.*

*Pod strážovským kopcem
na zeleném poli zámek stojí,
nekážú tam páni,
kážú tam dochtori,
když tě život bolí.*

– z paměti prim. Rudolfa Strýčka
Pouť po zavátych stopách

Fotografie:

Prezident Beneš s ředitelem
MUDr. Drobným
Plán architekta Rozehnal
Židovský hřbitov
Pracující žena 1949

Zdroje:

Kronika města Kyjova
Paměti primáře Strýčka
Archiv Vlastivědného muzea Kyjov
Moravský zemský archiv Brno
Materiály MUDr. Jiřího Dunděry

Všechny uvedené materiály postupně
naleznete také na webových stránkách
Nemocnice Kyjov v sekci 80 let.

Preventivní vyšetření v rámci Světového týdne glaukomu využilo 80 lidí

Nemocnice Kyjov se i letos připojila ke Světovému týdnu glaukomu a nabídla veřejnosti možnost bezplatného měření nitroočního tlaku. Preventivní vyšetření využilo celkem 80 zájemců.

U jedenácti z nich lékaři doporučili další podrobnější vyšetření, které pomůže vyloučit nebo včas odhalit případné oční onemocnění.

Glaukom, známý také jako zelený zákal, patří mezi onemocnění, která mohou dlouhou dobu probíhat bez výrazných příznaků. Odhaduje se, že jím trpí přibližně čtyři procenta populace starší 40 let. Pravidelná preventivní vyšetření jsou proto velmi důležitá, protože včasné odhalení může výrazně pomoci zachovat dobrý zrak.

Rehabilitační oddělení představilo veřejnosti nové moderní přístroje

Rehabilitační oddělení Nemocnice Kyjov představilo veřejnosti nové moderní přístroje, které rozšiřují možnosti léčby pohybového aparátu. Návštěvníci i kolegové z dalších oddělení měli možnost seznámit se s technologiemi využívanými v současné rehabilitační péči.

Zájemci se mohli blíže seznámit například s terapií Super Inductive System (SIS), bezkontaktní metodou využívanou při bolestech zad, svalů a kloubů, která

podporuje regeneraci tkání. Představen byl také High Intensity Laser (HIL), pokročilá neinvazivní laserová terapie s hlubokým účinkem přispívající k úlevě od bolesti a urychlení hojení.

Součástí odpoledne byla také vernisáž obrazů paní Jany Trnkové, která příjemně doplnila atmosféru celého setkání.

Mezinárodní den žen v Nemocnici Kyjov

Také v Nemocnici Kyjov jsme si připomněli Mezinárodní den žen. Zaměstnankyně nemocnice potěšilo malé poděkování v podobě květiny – celkem bylo rozdáno 1110 růží.

Gestem chtělo vedení nemocnice symbolicky poděkovat ženám za jejich každodenní práci, péči, energii i nasazení, které věnují pacientům i svým kolegům.

Workshop učil zdravotníky bezpečné polohování a přesuny pacientů

Nemocnice Kyjov uspořádala interaktivní workshop s názvem „Správné polohování a bezpečné přesuny“, který byl určen sanitářům i dalším nelékařským zdravotnickým pracovníkům.

Pod vedením lektorky Alice Kordík se účastníci věnovali různým způsobům práce s pacientem. Program zahrnoval mobilitu pacienta na lůžku, správné polohování i bezpečné přesuny. Představeny byly také kompenzační pomůcky podporující mobilitu pacientů.

Praktická část umožnila účastníkům vyzkoušet si techniky manipulace u plně pasivních pacientů i postupy vhodné pro spolupracující pacienty. Důležitou součástí byla také edukace zaměřená na správné pohybové stereotypy ošetrovatelského personálu při manipulaci s pacientem z hlediska zásad „školy zad“.

Cílem projektu je nabídnout možnost systematického vzdělávání také sanitářům, kteří mají v oblasti odborného rozvoje často méně příležitostí. Projekt měl mezi zaměstnanci velmi pozitivní ohlas a potvrdil, že vzdělávání a profesní rozvoj patří mezi důležité priority nemocnice.

Nemocnice Kyjov otevírá téma zdravého stravování a připravuje postupné změny

Nemocnici Kyjov navštívila Margit Slimáková, specialista na zdravotní prevenci a výživu, která společně se zástupci vedení a stravovacího provozu prošla vybraná pracoviště a seznámila se s fungováním nemocniční kuchyně. Cílem spolupráce je připravit odborné zhodnocení a návrhy změn, které bude možné postupně zavádět do patientského i zaměstnaneckého stravování. Výstupem spolupráce budou doporučení vycházející z medicínských poznatků, nutriční analýzy, včetně konkrétních receptur.

„Zdravá strava by měla být prioritou volbou pro maximum pacientů i zaměstnanců a současně by měl existovat výběr. Rádi bychom doporučili nastavit stravu tak, aby si úplně každý vybral a aby většina pacientů mohla bez diet jíst zdravou, racionální stravu,“ uvedla Margit Slimáková, výživová specialista.

Nemocnice nyní nabízí zaměstnancům pět druhů jídel denně a dvě patientská dietní jídla, nově dopl-

něno o nízkosacharidovou variantu, ale také možnost objednání balených večerí rozvážených přímo na oddělení. Patientská strava je zajišťována včetně dietních režimů pod dohledem nutričních terapeutek. Jídelničky se pravidelně obměňují ve čtyřtýdenních cyklech s průběžnou aktualizací nabídky.

„Kvalitní nutriční stav pacientů může významně podpořit rekonvalescenci, zkrátit dobu hospitalizace a snížit riziko komplikací, stejně jako přispět k prevenci civilizačních onemocnění,“ doplňuje náměstkyně pro ošetrovatelskou péči Iveta Gongalová.

Nová spolupráce probíhá v návaznosti na aktivity Globopol.cz, který realizuje projekty zaměřené na zlepšování nemocničního stravování a poskytuje metodickou podporu zdravotnickým zařízením. Navrhované změny budou v Kyjově zaváděny postupně s ohledem na provozní možnosti tak, aby byly dlouhodobě udržitelné.

Ohlédnutí za konferencí k 80. výročí Nemocnice Kyjov

Partneři konference 80. výročí:

PHILIPS

mediform

LINET

podlahy B blažek

MEDIARECORD®

MORE THAN VIDEO

